

İlkokul Matematik Ders Kitaplarının Kök Değerler Açısından İncelenmesi

Investigation of Primary School Mathematics Textbooks in Terms of Root Values

Özge ÜREYEN ÇİMEN¹, Mehmet Fatih ÖZMANTAR²

¹Milli Eğitim Bakanlığı, ozgeureyen1@gmail.com, ORCID: 0000-0009-3229-4318

²Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü,
Gaziantep, ozmantar@gantep.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7842-1337

Geliş Tarihi: 06.06.2023

Kabul Tarihi: 19.08.2023

ÖZ

İlkokul matematik ders kitaplarının matematik dersi öğretim programında yer alan kök değerler açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın veri toplama sürecinde, 2022-2023 yıllarında kullanılan MEB'e ait 1., 2., 3. ve 4. sınıf matematik ders kitapları incelenerek kitaplardan toplanan verilere, veri analizi yöntemlerinden olan betimsel ve içerik analizi uygulanmıştır. İlk olarak kitaplarda yer alan kök değerler belirlenmiştir. Daha sonra bu kök değerlerden hangi ünitelerde, ne kadar bahsedildiği, kök değerlerin hangi sıklıkta ve nasıl yer aldığı tespit edilmiş ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında öğretim programında yer alan kök değerler ve ilkokul matematik ders kitaplarında bulunan bütün bölümler (konular, konuşma balonları, bilgi kutusu, oyun zamanı, birlikte yapalım gibi) incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda toplamda 856 bölüm belirlenmiş ve bu bölümler içerisinde en çok kök değerin; 1. sınıfta 'birlikte yapalım', 2. sınıfta 'öğrenelim', 3. sınıfta 'bölüm ve konu başlıkları' ve 4. sınıfta 'hatırlayalım ve çalışalım' kısımlarında olduğu saptanmıştır. İncelenen bölümler arasında kök değerlerden en çok sevgi; en az ise dostluk, dürüstlük ve vatanseverlik değerlerine vurgu yapıldığı görülmüştür. Araştırmanın sonucunda, incelenen 2022-2023 MEB yayınları ilkokul matematik ders kitaplarının kök değerleri, beklenen yeterlilikte yansıtmadığı ve kitap içeriklerinde bulunan kök değerlerin dengeli dağılmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Değer, kök değer, matematik dersi öğretim programı

ABSTRACT

In this study, which was conducted to examine primary school mathematics textbooks in terms of root values in the mathematics curriculum, document analysis method, one of the qualitative research designs, was preferred. During the data collection process of the research, 1st, 2nd, 3rd and 4th grade mathematics textbooks belonging to the Ministry of National Education used in the years 2022-2023 were examined and descriptive and content analysis, which is one of the data analysis methods, was applied to the data collected from the books. First, the root values in the books were determined. Then, it was determined in which units and how much these root values were mentioned, in which frequency and how the root values took place, and it was subjected to content analysis. Within the scope of the research, the root values in the curriculum and all the sections in the primary school mathematics textbooks (topics, speech bubbles, information box, playtime, let's do it together...) were examined. As a result of these examinations, a total of 856 sections were determined and the most root value among these sections was; It was determined that in the 1st grade, "let's do it together", in the 2nd grade "Let's learn", in the 3rd grade "sections and topics" and in the 4th grade "Let's remember and study". Among the examined sections, the most root values are love; it was seen that the values of friendship, honesty and patriotism were emphasized the least. As a result of the research, it was determined that the examined 2022-2023 MEB publications did not reflect the root values of the primary school mathematics textbooks with the expected proficiency and the root values in the contents of the books were not evenly distributed.

Keywords: *Mathematics curriculum, root value, value*

GİRİŞ

Toplum, sınırları belli bir doğal çevrede, ortak amaçlar için bir araya gelmiş ve karşılıklı oluşturulan kurallara bağlı olarak dayanışma içinde olan insanlardan oluşur (Başaran, 1983, s.48) ve bu insanların davranışlarını düzene koyar (Kongar, 1985). Toplumun bir parçası olan insan ise, eğitimin konusudur (Gülbahar, 2004). Eğitim, toplumsal bir süreçtir (Aslan, 2001) ve en önemli amaçlarından birisi kişilerin topluma uyumunu sağlamaktır. Bu uyumun sağlanması noktasında ön plana çıkan nokta ise, topluma ait değerlerdir (Teker ve Ellez, 2022). Çünkü her toplum, kendine ait tutum ve davranışlara göre birtakım değer yargılarına sahiptir (Gülbahar, 2004).

Değer kelimesi veya kavramını anlam bakımından ele aldığımızda; bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık veya kıymet (TDK, 2013); arzu edilebilen şey, olaylarla ilgili insan tavrı veya ihtiyaçlara göre verilen yargı (Bolay, 1997, s. 93); bireylerin topluma uyum sağlaması için belirlenen ölçütler (Özensel, 2003); bir nesneye veya varlığa verilen önem ve üstünlük derecesi (Öncül, 2000); toplumlar ve bireyler tarafından benimsenmiş ve yaşanmakta olan her tür ideolojik kaynağa bağlı duygu, düşünce, davranış, kurallar veya kıymetler (Dönmez ve Yazıcı, 2008) şekillerinde tanımlanmaktadır. Bu tanımlar göz önünde bulundurulduğunda, Senek'in (2018) de vurguladığı gibi değerlerin sosyal yaşantı veya sosyal ilişkilerin hem nedeni hem de sonucu olduğu fikri ortaya çıkmaktadır. Değer kavramının toplum ve toplumsal yaşam ile bu kadar iç içe olması, Hökelekli'nin (2011) değerlerden arınmış bir eğitimin düşünülemez olduğu fikrini doğrulamaktadır. Bu yüzden, eğitimin amaçlarından birisi de toplumun ortak değerlerini yeni yetişen kuşaklara aktararak öğretmektir (Hökelekli, 2011, s.288) ki bu değer aktarımı ülkelerce sistematik hale getirilerek eğitim politikalarına dâhil edilmiştir (Tekere ve Ellez, 2022). Değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında ve yaşatılmasında ise okullar görev almaktadır (Belet, 2008, s.2). Ayrıca değerlerin bireylere öğretilmesi ve aktarılması ancak değerler eğitimi ile mümkün iken (Göksu, 2018); değer eğitiminin gerekliliği, eğitimde bireyin bir bütün olarak düşünülüp ele alınmasından kaynaklanmaktadır (Meydan, 2014). Değerler eğitimi, değerlerin kazanılması ve kazandırılmasını kapsayan süreçlerin bütünü (Yaman, 2014) olup; bireylerin ait oldukları toplumda daha kaliteli bir yaşam kurmalarını sağlamaktadır (Kirschenbaum, 1995). Değerler eğitimindeki önemli noktalardan biri de insanlarda farkındalık oluşturup bireylerin topluma ve tüm insanlığa karşı sorumlu hissetmesini sağlamaktır (Senek, 2018).

Çocuklar zamanlarının büyük bir kısmını okulda geçirmektedir. Dolayısıyla okullar değer eğitiminde önemli bir konumdadır (Erden, 1998). Değerlerin özellikle küçük yaşlardan itibaren çocuklara anlatılması, kazandırılması gerektiğini vurgulayan Uçar ve Çetinkaya'ya göre (2021), bu süreçte aileler, okullar, öğretmenler ve öğretim programları belirleyici faktör olarak önem kazanmaktadır. Değerlerin öğrencilere öğretim programları aracılığıyla kazandırılabilmesi, okullarda kullanılan öğretim programlarının etkili bir şekilde hazırlanmasının önemini göstermektedir (Akbaş 2008; MEB, 2018; 2006). Buna bağlı olarak 2018 yılında yayımlanan matematik dersi öğretim programında 'değerlerimiz' başlığı altında değerlerimizin öneminden bahsedilmiştir. Ayrıca eğitim sisteminin asli görevinin, sadece akademik açıdan başarılı olan bireyler yetiştirmek olmadığı vurgulanmıştır. Temel

değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmek amacıyla değerler ayrı bir program olarak ele alınmayarak bütün eğitim sürecine dâhil edilmiştir (MEB, 2018). Sürece dâhil edilen değerler ‘kök değerler’ olarak öğretim programında yer almıştır. Programda kök değerler: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olarak açıklanmaktadır. Bu bağlamda, öğretim programında açıklanan kök değerlerin ilkökul matematik ders kitaplarındaki yansımalarının incelenmesi hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, ilkökul matematik 1, 2, 3 ve 4. sınıf ders kitaplarının Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2018 yılında hazırlanmış olan matematik dersi öğretim programında yer alan kök değerleri; ne kadar içerdiğinin, kök değerlerin nasıl işlendiğinin, kitaplarda hangi değerlerin öne çıktığının ve sınıf bazında kök değerlerin dağılımının nasıl olduğunun belirlenmesidir. Öğretim programlarında belirtilen ve öğretim programının amaçları arasında yer alan kök değerlerin ders kitaplarına yansımalarının incelenmesi; öncelikle alanyazını bilgilendirecektir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları

Araştırma MEB yayınlarının okullarda ortak olarak kullanılması nedeniyle, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan ve 2022-2023 Eğitim-öğretim yılında okutulan 1, 2, 3 ve 4. sınıf ilkökul matematik ders kitaplarının içeriklerindeki kök değerler ile sınırlandırılmıştır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; değer kavramı ve özellikleri, değerler eğitimi ve değerler eğitimin önemi, değerlerin öğretimi ve matematik ile ilişkisi, kök değerler ile ilgili araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Bölüm akışında seçilen alt başlıkların; değer kavramının anlamının ve öneminin doğru şekilde anlaşılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Değer Kavramı ve Özellikleri

Değer kavramı Türk Dil Kurumu (TDK, 2023) güncel sözlüğünde; “*bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet; bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel; üstün nitelik, meziyet; üstün, yararlı nitelikleri olan kimse; kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey; bir*

değişkenin veya bilinmeyeninin sayı ile anlatımı; bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca değer kavramı, insanların sosyalleşme aşamalarında toplumsal rollere uygun veya uygun olmayan şekilde davranılması durumunda önem kazanır (Polat, 2010). Ahlaki bir kavramdan daha çok hayati bir olgu (Turan ve Aktan, 2008), davranışları yargılamaya yarayan anlayış (Turan ve Ulusoy, 2016, s.5), kültür ve topluma anlam ve önem veren ölçütler bütünü (Tezcan, 1974, s.14) veya insanların değerini arttıran üstün nitelikler (Yaman, 2012) olarak da tanımlanmaktadır. Bireylerin davranışlarının açıklanması ve anlamlandırılmasındaki önemi göz önünde bulundurulduğunda (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000), kişilerin gündelik ilişkilerindeki davranışlarının birçoğunun bir değer hükmüne dayandığı (Ersoy, 2018) söylenebilir.

Değerlerin toplumsal yaşamla iç içe olması (Aydın, 2011) kavrama ait birtakım özelliklerinin bilinmesinin önemini göstermektedir. Buna bağlı olarak değerler, kişilere göre değişen birtakım özelliklere sahiptir. Bu özelliklerden bazıları kısaca ifade edilebilir. Değerler: duygu yüklü, göreceli ve hiyerarşik (Doğan, 2000); karar vermeyi kolaylaştıran ve davranışları şekillendiren (Kasapoğlu, 2013); sosyal ve inançları içeren (Aydın, 2003), toplumsal, değişime açık ve süreklilik içeren olgulardır (Fichter, 2006).

Değerler Eğitimi ve Değerler Eğitiminin Önemi

Eğitimin en önemli hedefleri arasında; iyi bir karaktere, bilince, donanıma sahip olan, içinde doğup büyütülen toplumun değer yargılarını benimseyen (Ulusoy, 2010); ahlâkî değerlere önem veren sorumluluk bilinci yüksek vatandaşlar yetiştirilmesi yer almaktadır (Tozlu ve Yüce, 2020). Bu hedeflere ulaşılabilmesinde değerler eğitiminin rolü büyüktür. Gülmüş’e (2015) göre, değerler eğitimi; toplumca benimsenmiş değerlerin aile, çevre ve medya kuruluşlarının desteği ile okullar tarafından bir program içerisinde ders içi ve ders dışı etkinlikler ile bireylere aktarılmasıdır. Bu aktarım çocukluktan itibaren önce ailede başlar; ardından okulda devam eder (Çubukçu, 2010).

Değerler eğitiminin amacı, kişinin iyi yönlerini ortaya çıkararak kişiliğinin gelişmesine katkıda bulunmaktır (Aydın ve Gürler, 2014). Duyuşsal alana yönelik değerlerin bireylere kalıcı olarak kazandırılmasını sağlamaya çalışır. Buna bağlı olarak, değerlerin ve öğretim programlarındaki değerler eğitiminin önemi her geçen gün daha fazla anlaşılmaktadır (Dilmaç ve Bircan, 2015, s.300-301).

Değerlerin Öğretimi ve Matematik ile İlişkisi

Belirli bir toplumun idealine yönelik değerlerin bireylere iletilmesinde önemli rol oynayan eğitim sisteminin aktarılma aracı olan okul, değerlerin kazandırılmasında etkili bir kurumdur (Ercan, 2001). Okulların görevleri arasında temel değerleri öğretmek ve ahlaki gelişime katkıda bulunmak yer almaktadır (Akbaş, 2004). Çocuklardaki temel değerleri geliştirmek ilk önce ailenin (anne ve babanın) daha sonra eğitimcilerin görevidir (Bal, 2004). Değer eğitimi sadece okulda veya sadece ailede verilir ise öğrenciler evde ve okulda karşılaştıkları değerler arasında kararsızlık yaşar ve seçim yapmak zorunluluğu hissedebilir (Yazıcı 2006). Bu tür bir sorunla karşılaşmamak için, aile ve okul birlikte hareket edebilmelidir.

Okulda verilen dersler toplumun değerlerini aktarmada etkisiz kalırsa, yetişen fertlerin topluma uyumu zorlaşır ve toplumsal çatışmalara zemin hazırlanır (Doğan, 2000, s.102). Dolayısıyla okullarda öğretilen bütün derslerin içeriğinde değerler eğitimi barındırması beklenir. Bu bağlamda 2018 yılında yayımlanan matematik dersi öğretim programında matematik dersinin sadece akademik başarı odaklı bir ders olmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Dersin içeriğinde genel eğitimsel değerlere yer verilmesinin öneminden bahsedilerek, değer ve tutumların öğrencilere duygu ve davranış boyutlarında kazandırılmasının öğrenciyi okulda daha mutlu ve güvende hissettireceği ifade edilmektedir.

Kök Değerler

Kazandırılması hedeflenen değerler arasında öncelikli öneme sahip olan ve diğer disiplinlerle ortak olarak kazandırılması hedeflenen temel değerler olarak tanımlanan kök değer kavramı; ‘adalet, sabır, saygı sevgi, sorumluluk, dostluk, dürüstlük, öz denetim, yardımseverlik ve vatanseverlik’ değerlerinden oluşmaktadır (Kök değerler temalı etkinlik kitabı uygulama kılavuzu). Bu değerlerin anlamlarının doğru olarak bilinmesinin değerlerin benimsenmesi noktasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda değerlerin anlam ve tanımlarını birer cümle ile açıklarsak;

Adalet: Hukuk kurallarına uygunluk, hukukun üstünlüğü, hukuk önündeki bütün insanların eşit kabul edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Ekinci, 2016)

Sabır: Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023)

Saygı: Herkese değer verme, içtenlikle anlama, fiziksel görünümlere veya sahip olunan etnik kökene önem vermeden eylemler gerçekleştirilmez (Yazıcı, 2008)

Sevgi: Karşıdaki kişinin hakkına saygı göstererek hoş görülme olmak, tüm canlılara karşı duyarlı ve sorumlu olmaktır (Özmen, 1999)

Sorumluluk: Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, mesuliyettir (TDK, 2023)

Dostluk: İki veya daha fazla bireyin ortak bir duygu, inanç, düşünce veya amaç benzerliği için bir araya gelerek içtenlik duygusu içerisinde maddi veya manevi bir beklenti içine girmeden samimiyetle ilişki kurmasıdır (Çelik, 2008)

Dürüstlük: Sözüde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru kimsedir (TDK, 2023).

Öz denetim: Benliğin benlik tarafından kontrol edilme çabasıdır (Muraven ve Baumeister, 2000)

Yardımseverlik: Doğru ve yanlış ayırmamıza yardım eden temel inançlardır (Bostrom, 1999)

Vatanseverlik: Kişinin kendisini yaşamını sürdürdüğü ülkeye ait hissetmesidir (Zamir ve Horowitz, 2013).

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Kök değerlerin ilkökul matematik ders kitaplarındaki yansımalarının araştırma ve incelenmesi üzerine yapılan bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Çalışma kapsamında ders kitapları bütün bölümleriyle incelenerek yorumlanmıştır. İlkokul matematik ders kitaplarının incelenmesi yapılırken veri toplama yöntemi olarak nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Veri Seti

Araştırmanın veri seti, 2022-2023 eğitim öğretim yılında okutulmak üzere belirlenen ilkökul matematik ders kitapları oluşturmaktadır. Ders kitaplarına ait özellikler aşağıdaki tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. İlkokul Matematik Ders Kitaplarına Ait Bilgiler

Ders Kitabının Sınıf düzeyi	Basım Yılı ve Yayınevi	Yazarları
1	2022-MEB yayınları	Hatice Bahçivancı, Orhan Çimen Gülhanım Dursun
2	2022-MEB yayınları	Asude Atlı, Elif Ebru Doğangüzel, Ayten Güneş, Dr. Nagihan Şahin
3	2022-MEB yayınları	Enser Savaş, Naciye Turan Ekmekçi, Süheyla Savaş, Yakup Oflar
4	2022-MEB yayınları	Dr. Ashiyan Kayapınar, Dr. Nagihan Şahin, Gülsüm Erdem, Burcu Şentürk Leylek

Verilerin Toplanması ve Analiz Süreci

Araştırmanın verileri Foster'in (1995) doküman inceleme yöntemiyle toplanmıştır (Kıral, 2020). Elde edilen verilerin incelenme aşamasında ilk olarak dokümanlara ulaşılmıştır. Bu süreçte 2022-2023 Eğitim-Öğretim yıllarına ait ilkökul matematik ders kitapları temin edilmiştir. Daha sonra elde edilen dokümanların orijinalliği, okullara gönderilen basılı kitaplar ve EBA üzerinden yayımlanan ders kitapları aracılığıyla kontrol edilmiştir. Yapılan kontroller sonrasında dokümanlar hedef (kök değerler) doğrultusunda detaylı olarak incelenmiş ve amaca yönelik toplantılar düzenlenmiştir. İnceleme ve araştırmalar sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilerek elde edilen bulgular veya veriler bilimsel yayın etiği çerçevesiyle sunulmuş ve kullanılmıştır.

Kitapların kök değerler açısından incelenmesi aşamasına kadar olan süreç içerisinde incelemenin yapılabilmesi için analiz tablosu oluşturulmuştur. Analiz tablosu oluşturulurken; kök değerleri içeren eserler ve 2018 yılında yayımlanan matematik dersi öğretim programı detaylı olarak incelenerek kök değerlerin farklı tanımları belirlenmiştir. Kök değerlerin tanımları ve anlamları araştırıldıktan sonra buna bağlı olarak her kök değer ile ilgili anahtar kelimeler tespit edilmiştir. Anahtar kelimelerin belirlenmesi aşamasında altı kişilik bir ekip oluşturulmuştur. Oluşturulan ekiple birlikte beyin fırtınası yapılarak kök değerleri ifade eden çeşitli metinler yazılmıştır. Metinler hazırlandıktan sonra hazırlanan metinler içerisinde kök değeri tam olarak ifade edebilecek kelimeler tespit edilerek bir tablo yapılmıştır. Ardından yapılan liste uzman kişi ile değerlendirilmiş her bir kök değerinin hangi ifade ile ilişkili olabileceğini gösteren yeni kelimeler oluşturulup tabloya eklenmiştir. Bu

şekilde analiz tablosunun ilk hali tasarlanmıştır. Daha sonra tasarlanan analiz tablosu ders kitaplarının içeriğindeki bütün bölümlere uygulanarak gerekli düzeltme ve güncellemeler yapılmıştır. Bu şekilde tablonun son şekli verilmiştir. Bütün bu işlemlerden sonra oluşturulan analiz tablosunun güncel hali tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Kök Değerlerin Kodlanması

Kök Değerler	Kök Değerle İlgili İfadeler
Adalet	Haklı olmak, hukuka uygun olmak, hakkı gözetmek, adil olmak, doğruluktan ayrılmamak, hakkaniyetli davranmak, doğruyu ve hakkı üstün tutmak, doğru davranmak, hukukun üstün olması, vicdanın üstün olması, seçme, seçilme, eşit paylaşmak
Dostluk	Dost olmak, dostça davranışlarda bulunmak, düşman karşıtı olmak, yakın arkadaş olmak, gönüldaş olmak, karşılıksız paylaşım yapabilmek
Dürüstlük	Doğruluktan ayrılmamak, yalan söylememek, yanlışsız davranmak, düşüncenin gerçeğe uygun olması, yargı ve önermelerin gerçeğe uygun olması, açık olmak, tutarlı olmak
Öz denetim	Tepkilerin ve davranışların kontrolünü sağlamak, disiplinli olmak, sorumluluk sahibi olmak, istenilmeyen davranış eğilimlerini durdurmak, kendi davranışlarının sorumluluğunu almak, düşünce, duygu ve davranışlarda yaşanan çatışmayı gönüllü bir şekilde düzenleme çabasında bulunmak, öz bilinç, ihtiyaçların farkında olmak, Sağlıklı yaşamak (beslenme, spor, bakım)
Sabır	Bekleme erdemine sahip olmak, zorluklara karşı dayanıklı olmak, tahammül göstermek, üzücü durumlar karşısında sebat göstermek, sakin olmak, birikim yapmak(para gibi)
Saygı	Hürmette bulunmak, başkalarını rahatsız etmekten çekinmek, kutsallığı dolayısıyla bir şeye dikkatli davranmak, sınırı aşmamak, ölçülü davranmak, kendine ve başkalarına değer vermek, değer görmek, karşındakini olduğu gibi kabul etmek, içtenlikle anlamak, hitap şekillerine dikkat etmek, nezaketli olmak
Sevgi	Karşındakine onu düşündüğünü hissettirmek (değerli olduğunu), ilgi göstermek, mali-duygusal-sosyal destekte bulunmak, birini mutlu etmek, hediye vermek, önyargısız olmak, belli bir olguya (ana-baba, hayvan, spor vs) karşı sevgi, paylaşmak, paylaşımında bulunmak
Sorumluluk	Kendi davranışlarının sonucunu üstlenmek, mesuliyet, yükümlü olmak, zamanında yerine getirme zorunluluğu hissetmek, kendine ve başkalarına özenli ve bakımlı olmak, üstüne düşen görevleri yerine getirmek, seçimlerin sorumluluğunu alabilmek, kendi ihtiyaç ve isteklerini karşılamak
Vatanseverlik	Yurt sevgisi hissetmek, yaşamını sürdürdüğü ülkeye ait hissetmek, kendisini ülkesi ile tanımlamak, ülkesinin esenliği ile ilgili olmak, ülkesinin iyiliği için fedakârlıkta bulunmak, kültür öğelerini bilmek ve sahip çıkmak
Yardıms severlik	Hayırsever olmak, yardımda bulunmak, kişisel bir kazanç gözetmeksizin, isteyerek maddi ve manevi destekte bulunmak, sahip olunan olanakları diğerlerinin iyiliği için kullanmak, bir kimsenin sıkıntısını gidermek, dayanışma içinde olmak

Analiz tablosu kullanılarak yapılan analiz sürecini somutlaştırmak, sürece dair örnekler sunmak amacıyla tablo 3’te ilkökul matematik ders kitaplarından kök değerlere ait bazı görseller ve kodlamalar sunulmuştur.

Tablo 3. Kök Değerlere Ait Örnek Analiz Tablosu

Kök Değer	Görsel	Kodlama						
Sabır		<p>Harçlıkları biriktirerek kalem almak</p> <p>Kodlama</p> <p>Birikim yapmak (para gibi)</p>						
Yardımseverlik	<p>5) Bir firma ihtiyacı olan iki ailenin günlük ekmeği ihtiyacını karşılar. Her gün 8 ekmeği 2 aileye eşit şekilde paylaşır.</p>	<p>İhtiyacı olan ailenin ekmeği ihtiyacının karşılanması</p> <p>Kodlama</p> <p>Yardımda bulunmak Bir kimsenin sıkıntısını gidermek</p>						
Sorumluluk	<p>2) Tabloyu inceleyip soruları cevaplayınız. Tablo: Atık Pil Toplama Kampanyası</p> <table border="1" data-bbox="462 1041 845 1153"> <thead> <tr> <th>Kampanyaya Katılan Sınıflar</th> <th>Toplanan Pil Sayısı</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-A</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>1-E</td> <td>20</td> </tr> </tbody> </table> <p>Hangi sınıflar atık pil toplama kampanyasına katılmıştır? 1-A sınıfının topladığı pil sayısı kaçtır? 1-E sınıfının topladığı pil sayısı kaçtır? Hangi sınıf daha fazla pil toplamıştır?</p>	Kampanyaya Katılan Sınıflar	Toplanan Pil Sayısı	1-A	18	1-E	20	<p>Atık pil toplanması</p> <p>Kodlama</p> <p>Üstüne düşen görevleri yerine getirmek</p>
Kampanyaya Katılan Sınıflar	Toplanan Pil Sayısı							
1-A	18							
1-E	20							
Öz denetim	<p>9) Sağlıklı beslenen Neelhan Hanım, kahvaltıda 632 kalori, öğle yemeğinde 694 kalori, akşam yemeğinde 488 kalori almıştır. Neelhan Hanımın aldığı kocalar en yakın onluğa yuvarlandığında toplam kaç olur?</p> <p>A) 1500 B) 1600 C) 1700 D) 1800</p>	<p>Sağlıklı beslenme</p> <p>Kodlama</p> <p>Sağlıklı yaşamak (beslenme, spor, bakım)</p>						

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Bu çalışmada inanılırlığı (geçerliliği) ve tutarlılığı (güvenirliği) sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaçla nitel araştırmaların geçerli olabilmesi için gerekli olan koşullardan; güvenilirlik, inandırıcılık ve araştırma sonucu elde edilen bulguların gerçekliliği kontrol edilmelidir (Baltacı, 2019). Araştırmanın tutarlılığının (güvenirliğinin) sağlanması ve anlaşılması kısmında ise, sürecin yeterliliği, alınan kararların ve yapılan değerlendirmelerin doğruluğu, alanında uzman kişiler tarafından kontrolünün sağlanması önem kazanmaktadır (Baltacı, 2019). Bütün bu koşullara bağlı olarak; uzman kişilerle görüşülmüş ve yapılan planlama dâhilinde, çalışmada kullanılacak ölçme

araçlarına, ders kitaplarına karar verilmiştir. Daha sonra sırasıyla literatür taraması, doküman seçimi, kodlama tablosunun oluşması, oluşturulan tabloya bağlı analizlerin yapılması ve elde edilen verilerin sunulması aşamaları izlenmiştir. Bu aşamalar ve ders kitabı analizleri oluşturulan kodlama tablosu göz önünde bulundurularak tez yazarı, danışman öğretmen ve alanda uzman bir araştırmacı tarafından bağımsız bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

İlkokul matematik ders kitapları kök değerler açısından incelenirken; üniteler, konu ve bölümlerin içerdiği kök değer dağılımı ayrı ayrı incelenerek elde edilen veriler tablo yapılarak sunulmuştur. İlkokul matematik 1. sınıf ders kitabında yer alan bölümler ve içerdiği kök değer sayılarını tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Birinci Sınıf Ders Kitabındaki Kök Değerlerin Dağılımı

1.Sınıf Kitabındaki Değer Sayıları	Konular	Konuşma Balonları	Bilgi Kutusu	Oyun Zamanı	Birlikte Yapalım	Sıra Sizde	Ünite Değerlendirme	Toplam
Sevgi	0	0	0	0	16	4	2	22
Adalet	0	0	0	1	2	1	0	4
Yardımseverlik	0	0	0	0	2	0	0	2
Sorumluluk	0	0	0	0	6	2	1	9
Öz denetim	0	0	0	0	0	1	0	1
Sabır	0	0	0	0	2	0	0	2
Saygı	0	0	0	0	1	0	0	1
Vatanseverlik	0	0	0	0	0	0	0	0
Dostluk	0	0	0	0	1	1	0	2
Dürüstlük	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	0	0	0	1	30	9	3	43

Tablo 4’teki bulgulara göre, birinci sınıf ders kitabının: konu, konuşma balonu, bilgi kutusu, oyun zamanı, birlikte yapalım, sıra sizde, ünite değerlendirme bölümlerinden oluştuğu görülmektedir. Bu bölümler arasında en çok değer aktarımının birlikte yapalım bölümünde olduğu; konu anlatımı, konuşma balonu ve bilgi kutusu kısımlarında ise, hiçbir değer aktarımı yapılmadığı tespit edilmiştir. Değer aktarımlarının genellikle; birlikte yapalım, sıra sizde ve ünite değerlendirme kısımlarında olduğu; oyun zamanı bölümünde sadece bir değer aktarımı yapıldığı belirlenmiştir. Kitaptaki üniteler ve ünitelerin bölümlere dağılımı incelendiğinde toplamda 166 bölüm tespit edilmiş ve bu bölümlerden 43 tanesinin kök değere işaret ettiği belirlenmiştir. Tablo 4’teki kök değerlerin dağılımına bakıldığında, vatanseverlik ve dürüstlük değerlerine ait vurgulamaya rastlanılmamıştır. Geriye kalan sevgi, adalet, yardımseverlik, sorumluluk, öz denetim, sabır, saygı ve dostluk değerleri

incelendiğinde ise, en çok sevgi; daha sonra sorumluluk değerine ilişkin vurgulamaların olduğu tespit edilmiştir. Dostluk, sabır ve yardımseverlik değerlerine toplamda 2'şer defa; öz denetim ve saygı değerlerine ise 1'er defa atıf yapıldığının belirlenmesi bu değerlerin sınırlı sayıda ele alındığı düşündürmektedir. İlkokul matematik 2. sınıf ders kitabında yer alan bölümler ve içerdiği kök değer sayılarını tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. İkinci Sınıf Ders Kitabındaki Kök Değerlerin Dağılımı

2.Sınıf Kitabındaki Değer Sayıları	Hatırlayalım	Çalışalım	Öğrenelim	Acaba Öğrendik mi?	Eğlenelim	Ünite Değerlendirme:	Toplam
Sevgi	1	4	9	2	0	1	17
Adalet	1	4	7	1	0	0	13
Yardımseverlik	0	1	6	1	0	0	8
Sorumluluk	2	2	5	0	0	0	9
Öz denetim	0	1	1	0	0	0	2
Sabır	0	1	2	0	0	0	3
Saygı	0	1	4	0	0	0	5
Vatanseverlik	0	0	0	0	0	0	0
Dostluk	0	0	0	0	0	0	0
Dürüstlük	0	0	1	0	0	0	1
Toplam	4	14	35	4	0	1	58

Tablo 5'e bakıldığında, ikinci sınıf ders kitabının: konu anlatımı, hatırlayalım, çalışalım, öğrenelim, acaba öğrendik mi?, eğlenelim, ünite değerlendirmesi bölümlerinden oluştuğu belirlenmiştir. Bölümler arasında en çok öğrenelim, en az ünite değerlendirme kısımlarında değer aktarımı yapılmıştır. Kitabın eğlenelim kısımlarında herhangi bir değer aktarımına rastlanılmaz iken, hatırlayalım ve acaba öğrendik mi? kısımlarında çok az sayıda değer aktarımına yer verilmiştir. Kitaptaki üniteler ve ünitelerin bölümlere dağılımı incelendiğinde toplamda 165 tane bölüm tespit edilmiştir. Tablo 5'e göre tespit edilen bu bölümlerden 58 tanesinin kök değere işaret ettiği belirlenmiştir. Kök değer dağılımlarına bakıldığında en çok sevgi, en az dürüstlük değerine vurgu yapılırken vatanseverlik ve dostluk değerlerine ait hiç veri bulunamamıştır. İlkokul matematik 3. sınıf ders kitabında yer alan bölümler ve içerdiği kök değer sayılarını Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Üçüncü Sınıf Ders Kitabındaki Kök Değerlerin Dağılımı

3.Sınıf Kitabındaki Değer Sayıları	Bölüm ve Konu Başlıkları	Etkinlik	Örnek	Yapalım	Bölüm Değerlendirme	Ünite Değerlendirme	Toplam
Sevgi	14	0	5	2	2	3	26
Adalet	4	0	3	0	1	2	10
Yardımsverlik	3	0	2	0	1	2	8
Sorumluluk	8	0	3	2	0	3	16
Öz denetim	1	0	1	0	0	0	2
Sabır	2	0	2	1	0	1	6
Saygı	0	0	0	0	0	0	0
Vatanseverlik	0	0	0	0	0	0	0
Dostluk	0	0	0	0	0	0	0
Dürüstlük	1	0	0	0	0	0	1
Toplam	33	0	16	5	4	11	69

Tablo 6'ya bakıldığında, üçüncü sınıf ders kitabının: bölüm ve konu başlıkları, etkinlik, örnek, yapalım, bölüm değerlendirme ve ünite değerlendirme bölümlerinden oluştuğu görülmektedir. Bölümler arasında en çok değer aktarımın bölüm ve konu başlıkları; en az ise bölüm değerlendirme kısımlarında olduğu belirlenmiştir. Etkinlik bölümünde değer aktarımına rastlanılmamıştır. Kitaptaki üniteler ve ünitelerin bölümlere dağılımı incelendiğinde toplamda 280 tane bölüm tespit edilmiştir. Tablo 6'ya göre tespit edilen bu bölümler arasında 69 tanesinin kök değere işaret ettiği belirlenmiştir. Kök değerlerin dağılımına bakıldığında en fazla sevgi; en az dürüstlük değerlerine vurgu yapıldığı görülmektedir. Saygı, vatanseverlik ve dostluk değerlerine ait bulguya rastlanılmamıştır. İlkokul matematik 4. sınıf ders kitabında yer alan bölümler ve içerdiği kök değer sayılarını Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Dördüncü Sınıf Ders Kitabındaki Kök Değerlerin Dağılımı

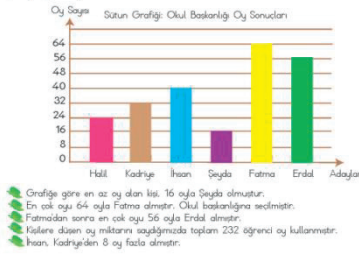
4.Sınıf Kitabındaki Değer Sayıları	Hatırlayalım	Öğrenelim	Çalışalım	Eğlenelim	Etkinlik Sepeti	Ünite Değerlendirme Soruları	Toplam
Sevgi	6	4	4	0	0	2	16
Adalet	3	2	0	0	0	1	6
Yardımsverlik	2	2	5	0	0	2	11
Sorumluluk	4	2	4	0	1	3	14
Öz denetim	1	0	1	0	1	4	7
Sabır	1	0	2	0	0	0	3
Saygı	1	0	2	0	0	1	4
Vatanseverlik	0	1	0	0	0	1	2
Dostluk	0	0	0	0	0	0	0
Dürüstlük	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	18	11	18	0	2	14	63

Tablo 7'ye bakıldığında, dördüncü sınıf ders kitabının, hatırlayalım, öğrenelim, çalışalım, eğlenelim, etkinlik sepeti, ünite değerlendirme soruları bölümlerinden oluştuğu görülmektedir. Bölümler arasında en az değer aktarımı etkinlik sepeti; en çok değer aktarımı ise hatırlayalım ve çalışalım kısımlarında bulunmaktadır. Eğlenelim bölümünde değer aktarımına rastlanılmamıştır. Kitaptaki üniteler ve ünitelerin bölümlere dağılımı incelendiğinde toplamda 245 bölüm belirlenmiş olup bu bölümlerden Tablo 7'ye göre 63 tanesinin kök değer işaret ettiği görülmektedir. Kök değer dağılımlarına bakıldığında en fazla sevgi; en az vatanseverlik değerlerine vurgu yapıldığı görülmektedir. Dostluk ve dürüstlük değerlerine ait vurgulamalara rastlanılmamıştır. İnceleme sonucunda elde edilen verileri daha somut hale getirmek ve örneklendirmek için; 1, 2, 3 ve 4. sınıf matematik ders kitaplarından alınan ve kök değer içeren görsel soru örnekleri Tablo 8'de sunulmaktadır.

Tablo 8. Ders Kitaplarındaki Kök Değer Örnekleri

Görsel	Kök Değer	Sınıf Düzeyi ve Bulunduğu Bölüm						
<p>2) Tabloyu inceleyip soruları cevaplayınız. Tablo: Atık Pil Toplama Kampanyası</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kampanyaya Katılan Sınıflar</th> <th>Toplanan Pil Sayısı</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-A</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>1-E</td> <td>20</td> </tr> </tbody> </table> <p>Hangi sınıflar atık pil toplama kampanyasına katılmıştır? 1-A sınıfının topladığı pil sayısı kaçtır? 1-E sınıfının topladığı pil sayısı kaçtır? Hangi sınıf daha fazla pil toplamıştır?</p>	Kampanyaya Katılan Sınıflar	Toplanan Pil Sayısı	1-A	18	1-E	20	Sorumluluk	1.sınıf matematik ders kitabının 197. sayfasındaki ünite değerlendirme bölümünde bulunmaktadır.
Kampanyaya Katılan Sınıflar	Toplanan Pil Sayısı							
1-A	18							
1-E	20							
<p>ÖĞRENELİM</p> <p>→ Aşağıdaki soruları görselle göre cevaplayınız.</p> <p>• Park alanında kaç tane çocuk vardır? Sayınız. • 10 tane çocuk sayıp daire içine alınız. • Daire dışında kaç çocuk kaldı söyleyiniz.</p>	Sevgi	2. sınıf matematik ders kitabının 17. sayfasındaki öğrenelim bölümünde bulunmaktadır.						
<p>7) Mehmet Usta'nın firmasında her gün 610 simit üretiliyor. Mehmet Usta bu simitlerin 175 tanesini ihtiyaç sahiplerine veriyor. Kalan simitlerin hepsini satıyor. Buna göre Mehmet Usta günde kaç simit satıyor?</p> <p>A) 785 B) 425 C) 435</p>	Yardımseverlik	3.sınıf matematik ders kitabının 94. sayfasındaki ünite değerlendirme bölümünde bulunmaktadır.						

2 Sörmes İttikülünde okul başkanlığı için oylama yapılmıştır. Aşağıda verileri inceleyerek sütun grafiğini yorunlayalım.

Adalet

4.sınıf matematik ders kitabının
169.sayfasındaki öğrenim bölümünde
bulunmaktadır.

Tablo 8'deki görsel örnekleri incelendiğinde, 1. sınıf ders kitabında atık pil toplama kampanyası yapılması sorumluluk; 2. sınıf ders kitabında görseldeki çocukların bir arada mutlu şekilde paylaşımında bulunmaları sevgi; 3. sınıf ders kitabında üretilen simitlerden ihtiyaç sahiplerine verilmesi yardımseverlik; 4. sınıf ders kitabında okul başkanlığı için oylama yapılması adalet değerlerine vurgu olarak algılanmıştır.

Karşılaştırmalı Analizler

Bu bölümde 1, 2, 3 ve 4. sınıf matematik ders kitaplarının kök değerlerin dağılımı açısından karşılaştırmalı incelemesi yapılmış ve bu kapsamda elde edilen bulgular Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Bütün Sınıf Düzeylerine Göre Kök Değer Dağılımı

Kök Değer	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Toplam
Sevgi	22	17	26	16	81
Adalet	4	13	10	6	33
Yardımseverlik	2	8	8	11	29
Sorumluluk	9	9	16	14	48
Sabır	2	3	6	3	14
Öz denetim	1	2	2	7	12
Saygı	1	5	0	4	12
Dostluk	2	0	0	0	2
Vatanseverlik	0	0	0	2	2
Dürüstlük	0	1	1	0	2
Toplam	43	58	69	63	235

Tablo 9'daki bulgulara göre, incelemeler sonucunda elde edilen bilgilere dayanılarak bütün sınıf düzeyleri kök değerler açısından karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda tespit edilen benzerliklerin farklılıklardan daha fazla olduğu belirlenmiş olup değerlerin aktarım şekline bakıldığında ise, 1 ve 2. sınıf düzeylerindeki görsel öğelerin kullanımının, 3. ve 4. sınıf düzeylerine göre daha fazla olduğu görülmüştür. Kök değerler incelendiğinde dostluk, vatanseverlik ve dürüstlük kök değerlerine yapılan vurgulamaların çok az olduğu

belirlenerek; 2, 3 ve 4. sınıf düzeylerinde dostluk değerine ait mesaj olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 10. Sevgi Kök Değerinin Alt Boyutlarının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Sevgi değerinin alt boyutları	Paylaşımında Bulunularak Oluşan Sevgi	Doğa Sevgisi	Bitki Sevgisi	Hayvan Sevgisi	Kitap Sevgisi	Çevre Sevgisi	Toplam
1.Sınıf	11	4	1	8	3	0	27
2.Sınıf	7	1	4	2	3	0	17
3.Sınıf	21	1	4	0	1	0	27
4.Sınıf	8	1	1	1	3	2	16
Toplam	47	7	10	11	10	2	87

Ayrıca 1, 2 ve 3. sınıf düzeylerinde vatanseverlik değerine ait vurgulama görülmektedir. Öz denetim kök değerine bakıldığında ise, yapılan vurgulama veya mesajların 4. sınıf düzeyine doğru artış gösterdiği görülmektedir. Bütün sınıf düzeyleri göz önünde bulundurulduğunda, kök değerler arasında en fazla sevgi değerine ait vurgulamaların olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca sevgi kök değerinin çeşitlendirilerek alt boyutlar şeklinde işlendiği görülmüştür. Bu değere ait tespit edilen alt boyutlar tablo 10'da sunulmaktadır.

Tablo 10'da görüldüğü gibi, sevgi değerinin alt boyutları farklı sınıf düzeylerinde incelendiğinde, en fazla vurgunun paylaşımında bulunma sevgisi; daha sonra hayvan sevgisi, bitki ve kitap sevgisi üzerine yapıldığı görülmektedir. Paylaşımında bulunularak oluşan sevgi değeri en fazla 3. sınıfta görülürken; hayvan sevgisi en fazla 1. sınıfta görülmektedir. Ayrıca sevgi kök değerinin temaları bütün sınıf düzeylerinde 'ziyaret etme, fidan-ağaç dikme, hediye alma-verme, misket-pasta-elma paylaşımı yapma ' üzerine yoğunluk kazanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda 1. sınıfta görülen hayvan sevgisi değerinin hemen hemen hepsinin de görsel destekli olarak yapıldığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, tablo 10'a göre bütün sınıf düzeylerinden sevgi değerine toplamda 87 atfın olması bu değere verilen önemin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

TARTIŞMA

İlkokul matematik ders kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulara dayanarak birtakım çıkarımlarda bulunulmuştur. Elde edilen bilgiler ve tablolar göz önünde bulundurulduğunda ders kitaplarında tespit edilen kök değerlerin çoğunlukla sayısal olarak yeterli olmadığı belirlenmiştir. Tespit edilen bütün kök değerler göz önünde bulundurulduğunda sevgi ve sorumluluk değerleri diğer kök değerlere göre

sayısal olarak daha fazla ifade edilmiştir. Dolayısıyla kısmen daha yeterlidir. Fakat genel olarak kök değerlerin yeterli homojenlik ve eşitlikte olmadığı düşünülmektedir. Ders kitaplarındaki kök değer sayısının yetersiz bulunmasının sebebi, bütün sınıf düzeylerinde toplamda incelenen 856 tane ögeden sadece 233 tanesinin kök değer içerdiğinin belirlenmesidir. Buna göre, kitap içeriklerinde bulunan bütün öğelerin sayısal olarak neredeyse dörtte biri oranında kök değer vurgusu yapılmıştır. Bu düşünceye benzer bulgular içeren Akhan, Subaşı ve Açıl (2020) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adayları öğretim programlarında kök değerlerin verilmesinin yeterli düzeyde olmadığını vurgulamaktadır. Ayrıca tablo 9’da gösterilen bütün sınıf düzeylerindeki kök değerler dağılımları göz önünde bulundurulduğunda sevgi değerine toplamda 81; adalet değerine 33; yardımseverlik değerine 29; sorumluluk değerine 48; sabır değerine 14; öz denetim ve saygı değerlerine 14; dostluk, vatanseverlik ve dürüstlük değerlerine 2 atıf yapılması değerlerin dağılımının kök değerler özelinde yeterli homojenlikte ve eşitlikte yapılamadığının göstergesidir. Bu bağlamda, ortaokul matematik ders kitaplarındaki kök değerleri inceleyen Akyol (2023) tarafından yapılan bir çalışmada ortaokul matematik ders kitaplarında değerler eğitime çok az yer verildiği belirtilmiştir. Kılcan (2020) tarafından ortaokul ve imam hatip ortaokullarının matematik ders kitaplarında yer alan kök değerlerin incelenmesi üzerine yapılan çalışmada da ders kitaplarında kök değerlerin dengeli bir dağılımın yapılmadığı vurgulanmaktadır.

Tablo 9’da verilen kök değerlerin sınıf düzeylerindeki dağılımı incelendiğinde; 3. sınıf düzeyinden 69, 4. sınıf düzeyinden 63, 2. sınıf düzeyinden 58 ve 1. sınıf düzeyinden 43 değer tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak farklı sınıf düzeylerindeki ders kitaplarında, kök değerlerin toplamda sayıca birbirine yakın olduğu söylenebilir. Fakat kök değerler ayrı ayrı incelendiğinde, bazı kök değerlere 81 defa (sevgi değeri); bazı kök değerlere 2 defa (dostluk, dürüstlük ve vatanseverlik) atıf yapıldığı görülmüştür ki bu durum kök değerlerin öğrencilere eşit önem derecesinde kazandırılmasını sınırlandırabilir. Dolayısıyla kök değerlerin eşit sayıda olmasa bile birbirine daha yakın sayılarda vurgulanması beklenmektedir. Ayrıca en fazla vurgunun sevgi kök değerine yapılması öğrencilerin o kök değerinin daha önemli olduğunu düşünmesine neden olabilir. Daha fazla sayıda vurgulanan kök değerler kültürde hangi kök değere daha fazla önem verildiği konusunda mesaj iletmesini de sağlayabilir. Şahin ve Tuğrul’un (2020) ikinci ve üçüncü sınıf düzeyinde matematik ders kitaplarını incelediği çalışma da, en fazla sevgi kök değerine yer verildiği söylenmektedir. Ayrıca 1. sınıf düzeyinde vatanseverlik ve dürüstlük; 2. sınıf düzeyinde

dostluk ve vatanseverlik; 3. sınıf düzeyinde dostluk, vatanseverlik ve saygı; 4. sınıf düzeyinde dostluk ve dürüstlük değerlerine yer verilmemesi bu değerlerin belirtilen sınıf düzeylerinde eksik kazanılmasına veya hiç kazanılmamasına sebep olabilir. Bu durumda ders kitaplarındaki özellikle dostluk, dürüstlük ve vatanseverlik değerlerine çok yetersiz sayıda yer verildiği düşünülmektedir. Buna bağlı olarak, 2018 yılı matematik dersi öğretim programında vatanseverlik değerinin ilk defa yer aldığı göz önünde bulundurulduğunda 1, 2 ve 3. sınıf düzeylerinde vatanseverlik değerine hiç rastlanılmaması, 4. sınıf düzeyinde ise sadece 2 defa rastlanması bu değerlerin ilköğretim matematik ders kitaplarına yansımalarının yetersizliğinin göstergesi olabilir. Buna benzer olarak, Uzunkol ve Karaca'nın (2019) yapmış olduğu çalışmada da vatanseverlik değerinin 3 ve 4. sınıf ilköğretim matematik ders kitaplarında her iki sınıf düzeyinde toplam 8 adet ele alındığı söylenmektedir ki iki sınıf düzeyi için bu vurgu sayısı az bulunmaktadır. Ayrıca Kılcan (2020) tarafından yapılan bir başka çalışmada, 5. ve 8. sınıf matematik ders kitaplarında vatanseverlik kök değerine rastlanılmadığı vurgulanmıştır.

Kitaplarda yer alan kök değerlerin kitaptaki işleniş şekilleri ve temaları değerlendirilmiş ve bazı kök değerlerin belirli temalar üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Örnek olarak, adalet kök değeri çoğunlukla “eşit paylaşım”; sabır kök değeri “para biriktirme”; öz denetim kök değeri ise “sağlıklı beslenme ve sağlıklı yaşam” temaları üzerinden işlenmiştir. Bu durum adalet, sabır ve öz denetim kök değerlerine ait bakış açısının sınırlandırılmasına neden olabilir. Bu sınırlılığı azaltabilmek için kök değer aktarımının çok az yapıldığı bölümler olarak tespit edilen “oyun zamanı, eğlenelim ve etkinlik” kısımlarındaki değer aktarımı artırılabilir. Çünkü kitaplardaki “oyun zamanı, eğlenelim ve etkinlik” bölümlerindeki değer aktarımına bakıldığında 1.sınıf matematik ders kitabındaki ‘oyun zamanı’ bölümünde adalet kök değerine yönelik 1 değer aktarımı yapıldığı görülmüştür. 2. sınıf matematik ders kitabındaki “eğlenelim”, 3. sınıf matematik ders kitabındaki “etkinlik”, 4.sınıf matematik ders kitabındaki ‘eğlenelim’ gibi etkileşime dönük bölümlerinde ise değer aktarımına rastlanmamıştır. Uzunkol ve Karaca (2019) tarafından 3 ve 4. sınıf matematik ders kitaplarındaki değerler üzerine yapılan çalışmada, toplam değer aktarımının en az etkinlikler kısmında (%5.3) olduğu belirtilmiştir. Bu durum yapılan bu çalışmadaki etkileşime dönük bölümlerin içerdiği kök değerinin azlığı konusundaki düşünce ile uyusmaktadır.

İncelenen ilköğretim matematik ders kitaplarındaki kök değer aktarımında dikkati çeken noktalardan biri de kitaplardaki görsel kullanımıdır. Kitapların bütününde görsel

kullanımının yaygın olmasına rağmen, sınıf seviyesi arttıkça kök değerlerin görsel öğelerden bağımsız aktarımının arttığı gözlenmiştir. Örneğin, 1.sınıf matematik ders kitabında kök değerlere daha fazla görsel eşlik ederken, sınıf seviyesi arttıkça problem tarzı soru tipleri ön plana çıkmış ve görsel öğelerin etkisi azalmıştır. Bu durumun oluşmasında sınıf seviyesi arttıkça soyut düşünme kapasitesinin de artmasının etkisi olabilir. Buna benzer olarak Hatay Uçar ve Çetinkaya (2021) tarafından hayat bilgisi ders kitaplarında yapılan çalışmada, kök değerlerin ders kitaplarında en çok metinler yoluyla yer aldığı söylenmiştir. İlkokul matematik ders kitaplarında yaptığımız çalışmada ise görsellerden sıkça yararlandığı gözlenmektedir. Bu durum da hayat bilgisi ders kitapları ile ilkökul matematik ders kitapları görsel kullanımı açısından benzerlik taşımamaktadır. Bunun temel nedeni, ders türü ve aktarım şekillerindeki farklılıklar olabilir.

SONUÇ

İlkokul matematik ders kitapları kök değerler açısından bütünüyle incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Bütün sınıf düzeylerinde incelenen bölümlerden, 1. sınıfta 166 ögeden 43 tane; 2. sınıfta 165 ögeden 58 tane, 3. sınıfta 280 ögeden 69 tane, 245 ögeden 63 tane kök değere vurgu yapıldığı tespit edilmiştir.

Ders kitaplarındaki kök değerlerin dağılımları incelendiğinde bütün sınıf düzeylerinde en fazla sevgi değerine vurgu yapılmıştır. En az vurgu yapılan kök değerler ise, 1. sınıfta öz denetim ve saygı, 2. sınıfta dürüstlük, 3. sınıfta dürüstlük, 4. sınıfta ise vatanseverliktir.

ÖNERİLER

Ders kitaplarının yeniden düzenlenme aşamasında az yer verildiği belirlenen kök değerlere daha fazla yer verilmesi ve böylece kök değerler açısından daha dengeli bir dağılımın olması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekteşme derecesinin değerdendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Akbaş, O. (2008). *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* (Ed. Bayram Tay ve Adem Öcal), Ankara: Pegem Akademi.
- Akhan, N. E., Subaşlı, E., ve Açıl, F. B. (2020). Öğretmen adaylarının kök değerlere ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 115-134.
- Akyol, E. (2023). *Kök değerlerin ortaokul matematik ders kitaplarına yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi.
- Aslan, K. (2001). Eğitimin toplumsal temelleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 18-19.
- Aydın, M. (2003). Gençliği değer algısı: Konya örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 121-144.
- Aydın, M. (2011). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış Dergisi*, 19, 39-45. file:///C:/Users/Asus/Downloads/silo.tips_deerler-levleri-ve-ahlak.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Aydın, M. Z. ve Gürler, A. Ş. (2014). *Okulda değerler eğitimi* (4. baskı). Ankara: Nobel.
- Bal, U. G. (2004). Çocuklar ve değerler eğitimi. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 4(5), 18-20.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Başaran, F. (1983). *Üniversite eğitim süresi içinde öğrencilerin değer tercih sıralamalarında değışme*. VII Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Ankara.
- Belet, D. Ve Deveci H. (2008). Türkçe ders kitaplarının değerler açısından incelenmesi, *VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, 2-4 Mayıs 2008, Çanakkale.
- Bolay, S. H. (1997). *Felsefi doktrinler ve terimler sözlüğü*, Ankara: Akçağ Basım Yayın.
- Bostrom, K., L. (1999). *The value-able child, teaching values at home and school*, Addison-Wesley Educational Publishers Inc., İllinois.
- Çelik, H. (2008). Cumhuriyet dönemi vatandaşlık eğitiminde önemli adımlar. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, (1), 359-369.
- Çubukçu, F. (2010). Student teachers perceptions of teacher competence and their attributions for success and failure in learning. *The Journal Of International Social Research*, 3(10), 213-217.

- Dilmaç, B., ve Bircan, H. H. (2015). *Değerler bilançosu*, (2.baskı), Konya: Çizgi Kitabevi.
- Dinçer, B., ve Gündüz Çetin, İ. (2021). Değerler eğitiminin ortaöğretim matematik dersi öğretim programına entegrasyonuna ilişkin öğretmen görüşleri. H. Şahin, (Ed.), *Eğitim Bilimleri Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler-3* içinde (s. 42-61). Cetinje, Montenegro: IVPE.
- Doğan, İ. (2000). *Sosyoloji kavramlar ve sorunlar*. Sistem Yayıncılık.
- Dönmez, C., ve Yazıcı, K. (2008). *T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Ekinci, H. <https://www.hursitekinci.com/2016/03/29/degerler-egitimi-adalet/>
- Ercan, (Evin) İ. (2001). *İlköğretim sosyal bilgiler programlarında ulusal ve evrensel değerler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Ersoy, E. (2018). Sosyolojide değerler ve değer araştırmaları. *Journal of International Social Research*, 11(56).
- Fichter, J. (2006). *Sosyoloji nedir?* (Çev. Nilgün Çelebi). Anı Yayıncılık.
- Forster, N. (1995). The analysis of company documentation. In C. Cassell & G. Symon, *Qualitative methods in organizational research: A practical guide*. London: Sage.
- Göksu, M. Z. (2018). *İmam hatip ortaokulları ile diğer devlet ortaokullarının değerler eğitimi açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Gülbahar, Gül. (2004). Birey toplum eğitim ve öğretmen. *HAYEF Journal of Education*, 1(1), 223-236
- Gülmüş, R. (2015). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularında değer öğretimine ilişkin sınıf öğretmeni görüşleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Hatay Uçar, F. ve Çetinkaya, S. (2021). İlkokul hayat bilgisi ders kitaplarında değerler eğitimi, *Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 275-291.
- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Karaca, D., ve Uzunkol, E. (2019). İlkokul matematik ders kitaplarının içerdiği değerler bakımından incelenmesi, *International Journal of Field Education*, 5(2), 55-71.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(198), 97-109.

- Kılcan, T. (2020). Ortaokul ve imam hatip ortaokulları matematik ders kitaplarında yer alan kök değerlerin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 248-266.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kirschenbaum, H. (1995). *Enhance values and morality*. Boston: Allyn And Bacon.
- Kongar, E., (1985). *Toplumsal değişme kuramları ve Türkiye gerçeği*. İstanbul: Bilgi Yayını, 1985.
- Kuşdil, E., M., ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-80.
- MEB, (2018). *Matematik dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*.
- Meydan, H. (2014). Okulda değerler eğitiminin yeri ve değerler eğitimi yaklaşımları üzerine bir değerlendirme. *BEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 93-108.
- Muraven, M., ve Baumeister, R. F. (2000). Self-regulation and depletion of limited resources: Does self-control resemble a muscle? *Psychological Bulletin*, 126(2), 247-259.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217-239.
- Özmen, F. (1999). Etkili eğitimin gerçekleştirilmesinde duyuşsal alanın önemi: Sevgi eğitimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 193-198.
- Polat, M. (2010). Küreselleşen dünyada değerler ve eğitim arasındaki bağ: Değerler eğitiminin heterojenleşen toplumda birlikte yaşamaya etkisi. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 143-155.
- Senek, S. (2018). *Aytül Akal'ın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi.
- Şahin, Ö., ve Tuğrul, K. (2020). İlkokul matematik ders kitaplarında sosyal değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 173-208.
- TDK (Türk Dil Kurumu) (2022). *Genel açıklamalı sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- TDK (Türk Dil Kurumu) (2013). *Genel açıklamalı sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Teker, D., ve Ellez, A. M. (2022). Ortaöğretim matematik ders kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 1083-1098.

- Tezcan, M. (1974). *Türklerle ilgili stereotipler (kalıp yargılar) ve Türk değerleri üzerine bir deneme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Tozlu, N., ve Yüce, B. N. (2020). Hamdi Ülker'in eserlerinin kök değerler açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 575-597.
- Turan, R., ve Ulusoy, K. (2016). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. Ankara: Pegem
- Turan, S., ve Aktan, D. (2008). Okul hayatında var olan ve olması düşünülen sosyal değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 227-259.
- Uçar, F. H., ve Çetinkaya, S. (2021). İlkokul hayat bilgisi ders kitaplarında değerler eğitimi. *Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 275-291.
- Ulusoy, K. (2010, Haziran). Değer eğitimi: davranışçı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan tarih programlarında değer aktarımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 32-51.
- Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi* (2. Baskı). Ankara: Akçağ.
- Yaman, E. (2014). *Değerler eğitimi eğitimde yeni ufuklar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19(19), 499.
- Yazıcı, S. (2008). İnsan haklarının temeli saygıdır. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 19(5), 31-32.
- Zamir, S., ve Horowitz, T. (2013). The manifestation of the value of patriotism among Israeli trainee teachers – natives and immigrants: How will they educate their pupils in the light of this value? *Journal For Critical Education Policy Studies*, 11(4), 202-220.

EXTENDED SUMMARY

Society consists of people who have come together for common purposes in a natural environment with certain boundaries and are in solidarity depending on mutually established rules (Başaran, 1983, p.48) and regulates the behavior of these people (Kongar, 1985). The human being, who is a part of the society, is the subject of education (Gülbahar, 2004). Education is a social process (Aslan, 2001) and one of its most important purposes is to ensure that people adapt to society. The point that comes to the fore at the point of ensuring this harmony is the values belonging to the society (Teker & Ellez, 2022). Because every society has some value judgments according to its own attitudes and behaviors (Gülbahar, 2004). When we consider the word or concept of value in terms of meaning; an abstract measure to determine the importance of something, the value or value that something is worth (TDK, 2013); the desired thing, the human attitude about the events or the judgment given according to the needs (Bolay, 1997, p.93); criteria determined for individuals to adapt to society (Özensel, 2003); the importance and superiority given to an object or entity (Öncül, 2000); It is defined as emotions, thoughts, behaviors, rules or values (Dönmez & Yazıcı, 2008) that are based on all kinds of ideological sources adopted and lived by societies and individuals. Considering these definitions, as Senek (2018) emphasizes, the idea that values are both the cause and the result of social life or social relations emerges. The fact that the concept of value is so intertwined with society and social life confirms Hökelekli (2011) that a value-free education is unthinkable. Therefore, one of the aims of education is to teach the common values of the society by transferring them to the new generations (Hökelekli, 2011, p.288), which has been systematized by countries and included in education policies (Teker & Ellez, 2022). Schools are responsible for transferring values to future generations and keeping them alive (Belet, 2008, p.2). In addition, while teaching and transferring values to individuals is only possible with values education (Göksu, 2018); The necessity of values education stems from the fact that the individual is considered and handled as a whole in education (Meydan, 2014). It enables individuals to establish a higher quality life in the society they belong to (Kirschenbaum, 1995). One of the important points in values education is to raise awareness in people and make individuals feel responsible towards society and all humanity (Senek, 2018).

Children spend most of their time at school. Therefore, schools have an important position in value education (Erden, 1998). According to Uçar and Çetinkaya (2021), who emphasize that values should be explained and taught to children, especially from a young age, families, schools, teachers and curricula gain importance as determining factors in this process. The

fact that values can be taught to students through curricula shows the importance of effective preparation of curricula used in schools (Akbaş 2008; Yazıcı, 2006). Accordingly, the importance of our values was mentioned under the title of 'our values' in the mathematics curriculum published in 2018. In addition, it has been emphasized that the main duty of the education system is not only to raise individuals who are academically successful. To raise individuals who have adopted the basic values; In order to affect the values, habits and behaviors of the new generation, values are not considered as a separate program and are included in the whole education process (MoNE, 2018). The values included in the process were included in the curriculum as 'root values'. Root values in the program are explained as justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness. In this context, it is aimed to examine the reflection of the root values explained in the curriculum in primary school mathematics textbooks.

The aim of this study is to examine the root values of primary school mathematics 1st, 2nd, 3rd and 4th grade textbooks in the mathematics course curriculum prepared by the Ministry of National Education in 2018; It is to determine how much it contains, how the root values are processed, which values stand out in the books, and how the distribution of the root values is on a class basis. Examining the reflection of the root values stated in the curriculum and among the aims of the curriculum in the textbooks; First of all, it will inform the literature. The research is limited to the contents and root values of the 1st, 2nd, 3rd and 4th grade primary school mathematics textbooks published by the Ministry of National Education and taught in the 2022-2023 academic year.

This study, which is based on the research and examination of the reflection of root values in primary school mathematics textbooks, is a qualitative research. Within the scope of the study, the textbooks were analyzed and interpreted with all their sections. While examining primary school mathematics textbooks, document analysis method, one of the qualitative research designs, was used as a data collection method. The data set of the research consists of primary school mathematics textbooks determined to be taught in the 2022-2023 academic year. The data of the study were collected by Foster's (1995) document analysis method (Kıral, 2020). At the stage of examining the obtained data, firstly the documents were reached. In this process, primary school mathematics textbooks for the 2022-2023 academic years were provided. Then, the originality of the obtained documents was checked through the printed books sent to the schools and the textbooks published via EBA. After the controls, the documents were examined in detail in line with the target (root values) and purpose-oriented meetings were held. The data obtained as a result of the examinations and

researches were analyzed with the descriptive analysis method, and the findings or data were presented and used within the framework of scientific publication ethics.

An analysis table has been created in order to make the examination during the process up to the examination of the books in terms of root values. While creating the analysis table; The works containing root values and the mathematics curriculum published in 2018 were examined in detail and different definitions of root values were determined. Based on this, keywords related to root values were determined and a text was created in the presence of an expert team. The words expressing the root values in the created texts were determined and the first version of the analysis table was designed. The designed analysis table was applied in all parts of the textbooks, necessary corrections and updates were made and its final shape was given. The current version of the created analysis table is presented in Table 1.

Table 1. Coding of Root Values

Root Values	Expressions Related to Root Value
Justice	<i>Being right, being in compliance with the law, observing the right, being just, sticking to the truth, behaving equitably, holding the truth and right above all, acting right, being superior to the law, being superior to conscience, choosing, being elected, sharing equally</i>
Friendship	<i>Being friendly, behaving in a friendly manner, being anti-enemy, being close friends, being heartfelt, being able to share freely</i>
Honesty	<i>Not leaving the truth, not lying, behaving without mistakes, being in line with the truth, being consistent with the truth in judgments and propositions, being clear, being consistent</i>
Self-control	<i>To control reactions and behaviors, to be disciplined, to be responsible, to stop undesirable behavior tendencies, to take responsibility for one's own behavior, to voluntarily regulate the conflict in thoughts, feelings and behaviors, to be self-aware, to be aware of needs, to live healthy (nutrition, sports). , care)</i>
Patience	<i>To have the virtue of waiting, to be resistant to difficulties, to endure, to persevere in the face of distressing situations, to be calm, to save (like money)</i>
Respect	<i>To show respect, to avoid disturbing others, to be careful about something because of its sanctity, not to exceed the limit, to behave in moderation, to value oneself and others, to be valued, to accept the other person as they are, to understand sincerely, to pay attention to the way of addressing, to be polite</i>
Love	<i>To make the other person feel that he/she thinks about him/her (that he/she is valuable), to show interest, to provide financial-emotional-social support, to make someone happy, to give gifts, to be unprejudiced, to love, share, share about a certain phenomenon (parents, animals, sports etc.)</i>
Responsibility	<i>To assume the consequences of one's own actions, to be responsible, to feel obliged to fulfill it on time, to be attentive and caring to oneself and others, to fulfill one's duties, to take responsibility for choices, to meet one's own needs and desires</i>
Patriotism	<i>To feel the love of the country, to feel belonging to the country where he lives, to define himself with his country, to be interested in the well-being of his country, to make sacrifices for the good of his country, to know and own the cultural elements</i>

Helpfulness *To be charitable, to help, to provide material and moral support voluntarily without considering personal gain, to use the opportunities for the good of others, to relieve someone's distress, to be in solidarity*

Table 2. Sample Analysis Table of Root Values

Root Value	Image	Coding						
Patience		<p><i>Buying a pen by saving allowances</i></p> <p>Coding Making deposits (like money)</p>						
Helpfulness	<p>5) Bir fırına ihtiyaç olan iki ailenin günlük ekmek ihtiyacını karşılayın. Her gün 8 ekmeği 2 aileye eşit şekilde paylaşıyor.</p>	<p><i>Meeting the bread need of the family in need</i></p> <p>Coding to help relieve someone's distress</p>						
Responsibility	<p>2) Tabloyu inceleyip soruları cevaplayınız. Tablo: Atık Pil Toplama Kampanyası</p> <table border="1" data-bbox="496 1256 874 1375"> <thead> <tr> <th>Kampanyaya Katılan Sınıflar</th> <th>Toplanan Pil Sayısı</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-A</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>1-E</td> <td>20</td> </tr> </tbody> </table> <p>Hangi sınıflar atık pil toplama kampanyasına katılmıştır? 1-A sınıfının topladığı pil sayısı kaçtır? 1-E sınıfının topladığı pil sayısı kaçtır? Hangi sınıf daha fazla pil toplamıştır?</p>	Kampanyaya Katılan Sınıflar	Toplanan Pil Sayısı	1-A	18	1-E	20	<p><i>Waste battery collection</i></p> <p>Coding Fulfilling one's duties</p>
Kampanyaya Katılan Sınıflar	Toplanan Pil Sayısı							
1-A	18							
1-E	20							
Self-control	<p>9 Sağlıklı beslenen Neelihan Hanım, kahvaltıda 632 kalori, öğle yemeğinde 694 kalori, akşam yemeğinde 468 kalori almıştır. Neelihan Hanımın aldığı kaloriler en yakın onluğa yuvarlandığında toplam kaç olur?</p> <p>A) 1500 B) 1600 C) 1700 D) 1800</p>	<p><i>Healthy eating</i></p> <p>Coding living healthy (nutrition, sports, care)</p>						

While examining primary school mathematics textbooks in terms of root values; The root value distribution of the units, topics and sections were examined separately and the data obtained were presented in a table. The sections in the primary school mathematics 1st grade textbook and the number of root values it contains are given in Table 3.

Table 3. Distribution of Root Values in the First Grade Textbook

Value Numbers in the 1st Grade Book	Topics	Speech Bubbles	Information box	Play time	Do together	It is your turn	Unit Evaluation	Total
Love	0	0	0	0	16	4	2	22
Justice	0	0	0	1	2	1	0	4
Helpfulness	0	0	0	0	2	0	0	2
Responsibility	0	0	0	0	6	2	1	9
self-control	0	0	0	0	0	1	0	1
Patience	0	0	0	0	2	0	0	2
Respect	0	0	0	0	1	0	0	1
Patriotism	0	0	0	0	0	0	0	0
Friendship	0	0	0	0	1	1	0	2
Honesty	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	0	0	0	1	30	9	3	43

According to the findings in Table 3, it is seen that the first grade textbook consists of: topic, speech bubble, information box, game time, let's do it together, it's your turn, unit evaluation sections. Among these sections, the most value transfer is in the Let's do it together section; It was determined that no value transfer was made in the lecture, speech bubble and information box sections. Value transfers are generally; let's do it together, it's your turn and unit evaluation parts; It was determined that only one value transfer was made in the game time section. When the units in the book and the distribution of the units to the sections were examined, a total of 166 sections were determined and it was determined that 43 of these sections indicated the root value. Looking at the distribution of root values in Table 3, no emphasis on patriotism and honesty values was found. When the remaining values of love, justice, benevolence, responsibility, self-control, patience, respect and friendship are examined, it is seen that the most love is; Then, it was determined that there were emphases on the value of responsibility. Friendship, patience and helpfulness values 2 times in total; The fact that self-control and respect values were cited only once, suggests that these values are considered in limited numbers. The sections in the primary school mathematics 2nd grade textbook and the number of root values it contains are given in Table 4.

Table 4. Distribution of Root Values in the Second Grade Textbook

Value Numbers in the 2nd Grade Book	Let's remember	Let's work	let's learn	I wonder if you learn?	Have fun	Unit Evaluation	Total
Love	1	4	9	2	0	1	17
Justice	1	4	7	1	0	0	13
Helpfulness	0	1	6	1	0	0	8
Responsibility	2	2	5	0	0	0	9
self-control	0	1	1	0	0	0	2

<i>Patience</i>	0	1	2	0	0	0	3
<i>Respect</i>	0	1	4	0	0	0	5
<i>Patriotism</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Friendship</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Honesty</i>	0	0	1	0	0	0	1
<i>Total</i>	4	14	35	4	0	1	58

Looking at Table 4, it has been determined that the second grade textbook consists of: lecture, remember, study, learn, wonder if we learned?, have fun, unit evaluation. Let's learn the most among the departments, value transfer has been made at least in the unit evaluation parts. While there is no value transfer in the let's have fun parts of the book, let's remember and wonder if we learned? very few value transfers are included in the sections. When the units in the book and the distribution of the units to the sections were examined, a total of 165 sections were determined. It was determined that 58 of these sections determined according to Table 5 pointed to the root value. Looking at the root value distributions, while the values of love and honesty were emphasized the most, no data were found on the values of patriotism and friendship. The sections in the primary school mathematics 3rd grade textbook and the number of root values it contains are given in Table 5.

Table 5. Distribution of Root Values in the Third Grade Textbook

Numbers of Value in the 3rd Grade Book	Chapter and Subject Headings	Activity	Example	Let's do	Department Evaluation	Unit Evaluation	Total
<i>Love</i>	14	0	5	2	2	3	26
<i>Justice</i>	4	0	3	0	1	2	10
<i>Helpfulness</i>	3	0	2	0	1	2	8
<i>Responsibility</i>	8	0	3	2	0	3	16
<i>self-control</i>	1	0	1	0	0	0	2
<i>Patience</i>	2	0	2	1	0	1	6
<i>Respect</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Patriotism</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Friendship</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Honesty</i>	1	0	0	0	0	0	1
<i>Total</i>	33	0	16	5	4	11	69

Looking at Table 5, it is seen that the third grade textbook consists of chapters and topics, activity, example, let's do it, chapter evaluation and unit evaluation. The chapters and topics of the most transfer of value between the chapters; it was determined that it was at least in the department evaluation parts. No transfer of value was found in the activity section. When the units in the book and the distribution of the units to the sections were examined, a total of 280 sections were identified. Among these sections determined according to Table 5, it was determined that 69 of them pointed to the root value. Considering the distribution of

root values, the most love; It is seen that the least emphasis is placed on honesty values. No evidence of values of respect, patriotism and friendship was found. The sections in the primary school mathematics 4th grade textbook and the number of root values it contains are given in Table 6.

Table 6. Distribution of Root Values in the Fourth Grade Textbook

Value Numbers in the 4th Grade Book	let's remember	let's find out	Let's work	Have fun	Event Cart	Unit Evaluation Questions	Total
Love	6	4	4	0	0	2	16
Justice	3	2	0	0	0	1	6
Helpfulness	2	2	5	0	0	2	11
Responsibility	4	2	4	0	1	3	14
self-control	1	0	1	0	1	4	7
Patience	1	0	2	0	0	0	3
Respect	1	0	2	0	0	1	4
Patriotism	0	1	0	0	0	1	2
Friendship	0	0	0	0	0	0	0
Honesty	0	0	0	0	0	0	0
Total	18	11	18	0	2	14	63

Looking at Table 6, it is seen that the fourth grade textbook consists of the sections: Let's remember, let's learn, let's work, let's have fun, activity basket, and unit evaluation questions. Minimum value transfer activity basket between departments; The most transfer of value is in the Let's Remember and Work sections. No value transfer was found in the Let's Have Fun section. When the units in the book and the distribution of the units to the sections are examined, a total of 245 sections have been determined and it is seen that 63 of these sections indicate the root value according to Table 6. Looking at the root value distributions, the most love; It is seen that the least emphasis is placed on patriotic values. Emphasis on the values of friendship and honesty was not encountered. In order to make the data obtained as a result of the examination more concrete and to exemplify; Examples of visual questions with root values taken from 1st, 2nd, 3rd and 4th grade mathematics textbooks are presented in Table 7.

Table 7. Examples of Root Value in Textbooks

Image	Root Value	Grade Level and Department						
<p>2) Tabloyu inceleyip soruları cevaplayınız. Tablo: Atık Pil Toplama Kampanyası</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kampanyaya Katılan Sınıflar</th> <th>Toplanan Pil Sayısı</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-A</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>1-E</td> <td>20</td> </tr> </tbody> </table> <p>Hangi sınıflar atık pil toplama kampanyasına katılmıştır? 1-A sınıfının topladığı pil sayısı kaçtır? 1-E sınıfının topladığı pil sayısı kaçtır? Hangi sınıf daha fazla pil toplamıştır?</p>	Kampanyaya Katılan Sınıflar	Toplanan Pil Sayısı	1-A	18	1-E	20	Responsibility	It is in the unit evaluation section on page 197 of the 1st grade mathematics textbook.
Kampanyaya Katılan Sınıflar	Toplanan Pil Sayısı							
1-A	18							
1-E	20							

ÖĞRENELİM

→ Aşağıdaki soruları görselle göre cevaplayınız.

• Park alanında kaç tane çocuk vardır? Sayınız.

• 10 tane çocuk sayıp daire içine alınız.

• Daire dışında kaç çocuk kaldı söyleyiniz.

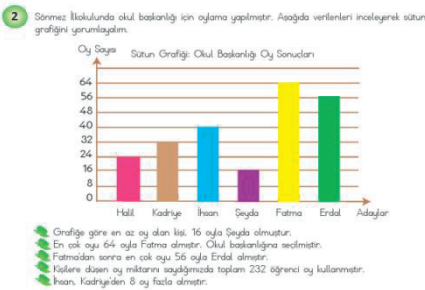
Love

It can be found in the "Let's Learn" section on page 17 of the 2nd grade math textbook.

7. Mehmet Usta'nın fırınında her gün 610 simit üretiliyor. Mehmet Usta bu simitlerin 175 tanesini ihtiyaç sahiplerine veriyor. Kalan simitlerin hepsini satıyor. Buna göre Mehmet Usta günde kaç simit satıyor?
- A) 785 B) 425 C) 435

Helpfulness

It is in the unit evaluation section on page 94 of the 3rd grade mathematics textbook.

Justice

It can be found in the "Let's Learn" section on page 169 of the 4th grade mathematics textbook.

When the visual examples in Table 7 are examined, it is seen that it is the responsibility to carry out a waste battery collection campaign in the 1st grade textbook; In the 2nd grade textbook, the happy sharing of the children in the image together is love; Giving the bagels produced in the 3rd grade textbook to the needy; Voting for school president in the 4th grade textbook was perceived as an emphasis on justice values.

In this section, a comparative analysis of the 1st, 2nd, 3rd and 4th grade mathematics textbooks were made in terms of the distribution of root values, and the findings obtained in this context are presented in Table 8.

Table 8. Root Value Distribution by All Grade Levels

Sub-dimensions of love value	Love Made by Sharing	Nature love	Plant Love	Animal love	Book Love	Environmental Love	Total
Grade 1	11	4	1	8	3	0	27
Grade 2	7	1	4	2	3	0	17
Grade 3	21	1	4	0	1	0	27
Grade 4	8	1	1	1	3	2	16
Total	47	7	10	11	10	2	87

According to the findings in Table 8, all grade levels were compared in terms of root values, based on the information obtained as a result of the examinations. As a result of this comparison, it was determined that the similarities detected were more than the differences, and when the way the values were transferred, it was seen that the use of visual elements at the 1st and 2nd grade levels was higher than at the 3rd and 4th grade levels. When the root values are examined, it is determined that the emphasis on the root values of friendship, patriotism and honesty is very low; It has been determined that there is no message of friendship value at the 2nd, 3rd and 4th grade levels. In addition, there is no emphasis on patriotism at the 1st, 2nd and 3rd grade levels. When the self-control root value is examined, it is seen that the emphasis or messages increased towards the 4th grade level. Considering all grade levels, it was observed that there was the highest emphasis on the value of love among the root values. In addition, it was observed that the root value of love was diversified and processed in the form of sub-dimensions. The sub-dimensions determined for this value are presented in Table 9.

Table 9. Distribution of Sub-Dimensions of the Root Value of Love by Grade Levels

Root Value	Grade 1	Grade 2	Grade 3	Grade 4	Total
Love	22	17	26	16	81
Justice	4	13	10	6	33
Helpfulness	2	8	8	11	29
Responsibility	9	9	16	14	48
Patience	2	3	6	3	14
Self-control	1	2	2	7	12
Respect	1	5	0	4	12
Friendship	2	0	0	0	2
Patriotism	0	0	0	2	2
Honesty	0	1	1	0	2
Total	43	58	69	63	235

As can be seen in Table 9, when the sub-dimensions of love value are examined at different grade levels, the most emphasis is on the love of sharing; later it is seen that it was made on the love of animals, plants and books. While the value of love created by sharing is seen in the 3rd grade at most; love for animals is seen mostly in the first grade. In addition, the themes of the root value of love have intensified at all grade levels on 'visiting, planting saplings-trees, receiving-giving gifts, sharing marbles-cakes-apples'. As a result of the examinations, it was determined that almost all of the animal love values seen in the 1st grade were made with visual support. As a result, according to Table 10, the fact that there are 87 references to the value of love from all grade levels can be considered as an indicator of the importance given to this value.

Based on the findings obtained as a result of the examination of primary school mathematics textbooks in terms of root values, some inferences were made. Considering the information and tables obtained, it is seen that the number of root values determined in the textbooks is not at a sufficient level and not in sufficient homogeneity and equality. The reason for the insufficient number of root values in the textbooks is that it was determined that only 233 of the 856 items examined at all grade levels contained root values. Accordingly, the root value was emphasized by almost a quarter of all the elements in the contents of the book. In the study conducted by Akhan, Subaşı, and Açıl (2020), which contains findings similar to this idea, pre-service teachers emphasize that it is not sufficient to give the root values in the curriculum. In addition, considering the distribution of root values at all grade levels shown in Table 9, the value of love is 81 in total; 33 to the value of justice; benevolence value is 29; responsibility value 48; patience value 14; 14 to the values of self-control and respect; Making 2 references to the values of friendship, patriotism and honesty is an indication that the distribution of values cannot be made with sufficient homogeneity and equality in terms of root values. In this context, in a study conducted by Akyol (2023), which examined the root values in secondary school mathematics textbooks, it was stated that very little place was given to values education in secondary school mathematics textbooks. In the study conducted by Kulcan (2020) on the examination of the root values in the mathematics textbooks of secondary schools and imam hatip secondary schools, it is emphasized that a balanced distribution of root values is not made in the textbooks.

When the distribution of the root value given in Table 9 is examined; 69 values from the 3rd grade, 63 from the 4th grade, 58 from the 2nd grade and 43 from the 1st grade were determined. Accordingly, it can be said that the root values are close to each other in total in the textbooks at different grade levels. But when the root values are examined separately, some root values are 81 times (love value); It has been observed that some root values are referred to twice (friendship, honesty and patriotism), which may limit the equal importance of root values to students. Making the most emphasis on the root value of love may cause students to think that that root value is more important. In the study by Şahin and Tuğrul (2020) in which they examined second and third grade mathematics textbooks, it is said that the root value of love was included the most. Also at the level of 1st class patriotism and honesty; friendship and patriotism at the 2nd grade level; Friendship, patriotism and respect at the 3rd grade level; Failure to include the values of friendship and honesty at the 4th grade level may cause these values to be gained incompletely or not at all at the specified

grade levels. In this case, it is thought that especially the values of friendship, honesty and patriotism in the textbooks are given an insufficient number of places. Accordingly, considering that the patriotism value was included for the first time in the 2018 mathematics curriculum, the fact that patriotism was never encountered at the 1st, 2nd and 3rd grade levels, and only 2 times at the 4th grade level, is an indication of the inadequacy of the reflection of this value in primary school mathematics textbooks. it could be. Similarly, in the study conducted by Uzunkol and Karaca (2019), it is said that the patriotism value is discussed in 3rd and 4th grade primary school mathematics textbooks in total 8 at both grade levels, which is low for two grade levels. In addition, in another study conducted by Kılcan (2020), it was emphasized that the root value of patriotism was not found in the 5th and 8th grade mathematics textbooks.

The ways in which the root values in the books are handled and the themes in the book were evaluated and it was determined that some of the root values focused on certain themes. For example, the root of justice is mostly 'equal sharing'; patience root value 'save money'; The root value of self-control, on the other hand, was processed through the themes of 'healthy nutrition and healthy life'. This situation may cause limitations in the perspective of the root values of justice, patience and self-control. In order to reduce this limitation, the value transfer in the "play time, let's have fun and activity" sections, which are determined as the sections where the root value transfer is done very little, can be increased. Because when we look at the value transfer in the 'play time, let's have fun and activity' sections in the books, it was seen that 1 value transfer was made for the root value of justice in the 'play time' section of the 1st grade mathematics textbook. No value transfer was found in the interactive sections such as "let's have fun" in the 2nd grade mathematics textbook, "activity" in the 3rd grade mathematics textbook, and "let's have fun" in the 4th grade mathematics textbook. In the study conducted by Uzunkol and Karaca (2019) on the values in the 3rd and 4th grade mathematics textbooks, it was stated that the total value transfer was the least in the activities part (5.3%). This is in line with the idea of the low root value contained in the interaction-oriented sections in this study.

One of the striking points in the transfer of root value in the primary school mathematics textbooks examined is the use of visuals in the books. Although the use of visuals is common throughout the books, it has been observed that the transfer of root values independent of visual elements increases as the grade level increases. For example, while more visuals accompany the root values in the 1st grade mathematics textbook, as the grade level

increased, problem-style question types came to the fore and the effect of visual elements decreased. This situation may be due to the increase in abstract thinking capacity as the grade level increases. Similarly, in a study conducted by Hatay Uçar and Çetinkaya (2021) in life studies textbooks, it was stated that root values are mostly found in textbooks through texts. In our study in primary school mathematics textbooks, it is observed that visuals are frequently used. In this situation, life studies textbooks and primary school mathematics textbooks are not similar in terms of visual use. The main reason for this may be the differences in the type of course and the way of delivery.